

U. N. 138, 22.

X 2022909

Y b
3637

MORUM
ET
STUDIORUM
RATIO
SCHOLÆ
HALLENSIS

ALUMNIS OBSERVANDA.

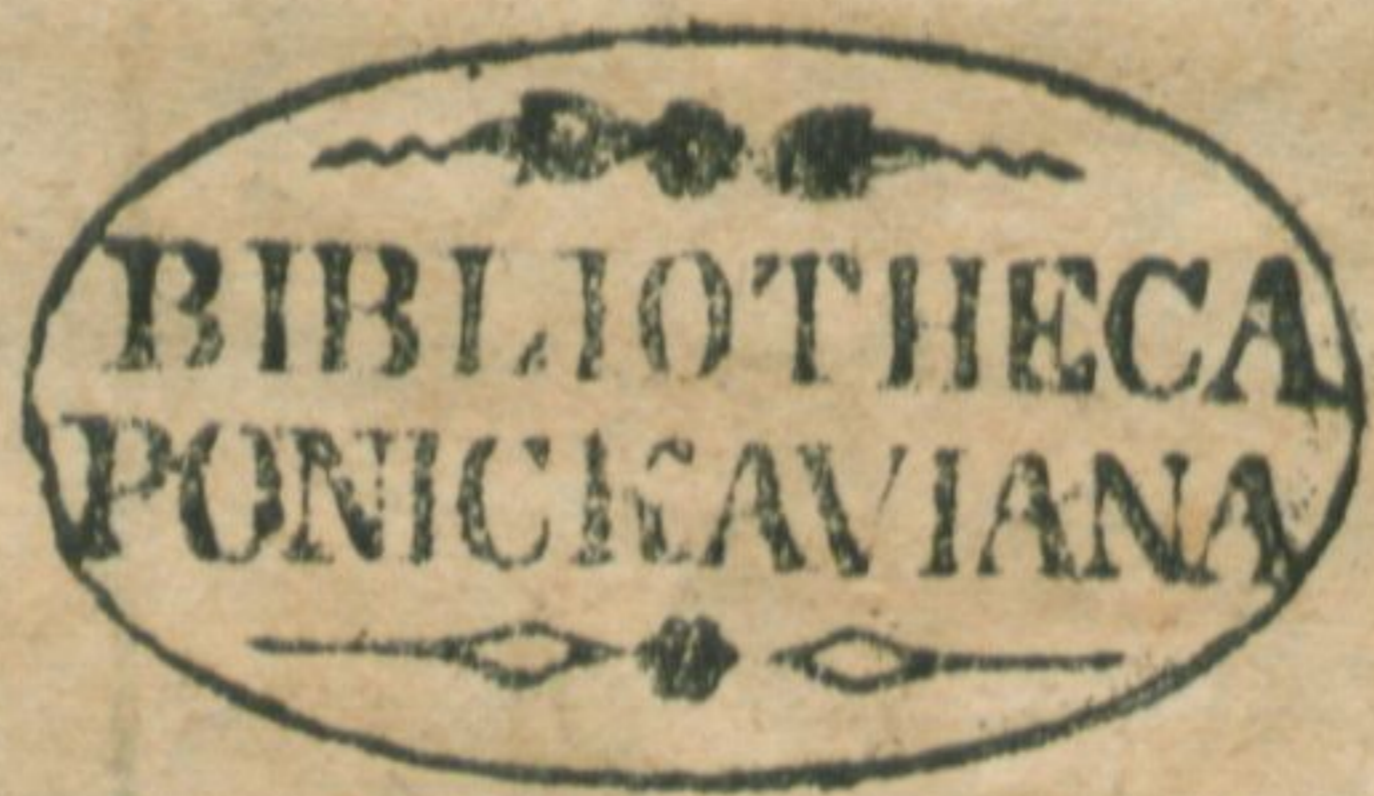

HALLÆ-SAXONUM

Charactere Salsfeldiano A. M. DC. LIII.

U. N. 138

OPTIMI ADOLESCENTES AC ALUMNI

hujus nostræ Scholæ Hallensis,

Consistit ac vertitur officii vestri cardo in Doctrina
& moribus.

Ergo

I.

QUOAD DOCTRINAM IN GENERE.

Doctrinæ hanc rationem inite, ut
*A sacris tanquam fonte orsi,
Linguas & artes adjiciatis:*

Compendia sectantes ac manuactiones,

5. Antequam plena scripta adeatis,

Omnia ex Autoribus authenticis,

Vivâ primùm Præceptoris voce:

Deinde linguas loquendo, scribendo:

Artes disserendo, utrasque legendo,

10. *De Præceptorum fideli consilio.*

Sic pleno instructi cornu copiæ

Ad superiores digni abibitis Musas.

Hic scopus, hæc doctrinæ vestræ lex unica.

II.

Sed & MORES, ut voti hujus reddamini compotes,
instruite.

PUBLICICE IN TEMPLO.

DEUM attendite ac homines:

Illius omniscium, tremendum ac vindicem

Cujus vereri Majestatem decebit, (oculum,

A 2

Mi.

Ministros venerando interpretes.

5. Horum ergò ad vocem, DEI vocem, surgite:

Omissis nugis, strepitu, attendite,

Junctis palmis, compositisque oculis:

Oculis menteque intenti vitæ verba docenti,

Sed & manu notate proficua:

10. Ad nomen *Jesu* verendum, sacræque *Triados*

Futuræ sanguinis flexo poplite nudate capita,

Magistros & simul vestrarum mentium

Obsequiis piis heic veneremini.

In æde parœcia sua quilibet

15. *Ad pulsum campanæ primum vos sistite,*

Non præceptori, sed vobis destinato loco:

Sacrorum auspicia prece ac lectione facientes:

Pulpitis astantes, canendi dum tempus est,

Præcinentemque intuiti, voce illum communi juvate,

20. Voce clarâ, discretâ, & intelligibili

Aut Latine aut vernaculo idiomate.

Somnus, lusus, vicina murmura,

Pilei, libri, atramentarii dejectio.

Circumcurfatio, subductio,

25. Ingressio aut tumultuosa egressio,

Librorum profanorum lectio,

Scurrilis in sacra locutio,

Facta sabbato profectio,

Sacræ communionis neglectio,

Ab.

30. Absentia omnimoda,
Adjuta & in Suburbis heic Musica,
Prohibita cuncta, injuncta sint contraria.

III. IN SCHOLA.

Scholam nefas ingredi absque Rectoris alloquio,
Et promissa gnava subjectionis fide,
Cunctis prestanda ex equo morum formatoribus:
Quibus reniti velle sit piaculum.

5. Albo sed hanc obstringat & Scholastico,
Quam preestare occupata hospitii sede mature ad-
decet,

Mature presentem, nec vagantem extra acria;
Loco sedentem, qui cuique cessit suo.

Ad manum preces sint & cantiones solitæ,

10 Quas jussus serie, attentè, tardè, clarè recites;

Retractus causâ fonticâ, voce vicariâ;

Injussus vultu composito ardenter adjuves.

Sacris peractis Doctoris ab ore pendeas,

Instructus libro, qui prælegitur proprio:

15. Promptus ad nutum illius reddere proposita:

Scripto vel ore vicinis absque flatibus.

Claro haut mutilato vocis sono.

Ut tua alii, sic illorum tu tibi pensâ audias.

Monita nova erudita attentus cape,

20. Et gnava annota, quæ mens ignota tibi dictitat.

Somnus sub lectione & peregrinorum tractatio,

Loci mutatio, nugæ atque excursio

Ab-

Absit, & iructuum comestio.

Doctore evocato præstanda silentia:

25. Nec bonorum quippiam destruendum Scholæ.

Vox Præceptoris vox DEI,

Et salubria tradens, & iniqua prohibens.

Faceſſat hinc diſcentium obmurmuratio,

Convitium aut ſeditioſa conjuratio.

30. *Absentia juſtè probanda Præceptoribus*

Privato, publico venerandis honore,

Quorum obtrectatores verò fas piumq; redargui.

His inſciis nec peregrinatio.

Nec comica ſuſcipienda actio,

35. Nec typis committendum quicquam publicis.

IV. ERGA CONDISCIPULOS.

Superiores exemplo inferioribus præire juſtum eſt,

Quorum exorbitantiam abſente præceptore co-

Et refractarios Decani conſtituti indicent. (erceant,

Quibus ordiantur cantiones atq; preces, precumq;

ordines:

5. Quorum ſuaſui fas juſtumq; alios eſt obſequi.

Absque cavillis atque exagitationibus.

Murmura atque rixæ ſub lectionibus:

Mendacia, furta, fraudes ſub honeſto titulo:

Librorum permutatio, donatio, venditio,

10. Convitia & nationum reprehensio,

Famoli libelli, contra invicem conſpiratio:

Privata injuria illata vindicatio:

Prohibita cuncta, injuncta ſint contraria, V.

V. IN URBIS PLATEIS.

E Gresfi ludum domos rectà petite
Absque stationibus, pugnis, clamoribus,
Cursu, risu, vagis oculorum motibus,

Parietum sordidationibus,

5. Lusibus, lapidumquè jactibus,

Niveis pilis nulli facescite negotia.

Viris, matronis, puellis honestis aperite capita.

Discipulos præeuntes suos quisque domum ducito,

Eorum mores suo exemplo & voce temperans.

10. E paupere censu, qui ostiatim victum quæritis,

Modestè, tranquillè, ordine junctis paribus

Præsentibus omnes, canentes suam quisq; vocem, in-

Solus ædes ante civium nemo obambulet: (cedite;

Pecuniam fideliter colligite:

15. Panes, vestes, nummos collocate optimè:

Funerum adeste deductionibus.

Quibus observandi demandata provincia,

Seu templa, scholæ aut illud expetant,

Seu plateæ, recusare caveant;

20. Maturè & usque sint præsentibus cœtui,

Tumultus voce sedent, sed & calamo

Junctis protervis notatos absentes exhibeant:

Hos minis lædere, aut pugnis piaculum.

Qui $\alpha\nu\mu\phi\omega\nu\iota\alpha\varsigma$ necessaria acquiritis,

25. Modestia tranquillâ absque cujusdam offendiculo,

Pi-

Pias, honestas, exhibite cantiunculas:

Nimijs & abstinete festinationibus,

Vocati ad convivia modesti ac sobrii

Haut nonam ultra canite.

30. *Locum chori & scholæ conclarvia*

Queis occupare mens est aut relinquere,

Non conscio nisi Rectore faciant.

Pietati surgentes ac decumbentes,

Diligentiæ, munditiæ usque studebitis.

35. *Candelas ne inferte, nec hospites conclarvibus:*

Extra Scholam noctem haud ullam exigite.

Director chori exemplo canentes instruat

Vocis morumq; extremè reprobos no et, corrigi

[curans aut abigi.

In funerum curis adesse convenit

40. *Omnes vocatos, quos Præceptor voluit:*

Adesse, sed modestos, taciturnos

Continuo parium è Scholâ egressu,

Vitæ fugam, vim mortis & animæ salutem

Pio ac DEUM timente expendentem pectore.

45. *Ut obviam factos, sic comites funeris*

Ante ac in ædibus nudato honorantes capite.

Cantu omnes, nulli sepulchrorum lustratione

Officium facite, modestèq; in Scholâ vos recipite.

VI. IN ÆDIBUS PUBLICIS.

In publicis cellis nemo conspicitor

Bibens aut solus aut cum aliis.

Convivia, nuptias accedere permissum nemini,

Af-

Affinitas nisi, aut jus sanguinis suaserit:
5. Sed crapula absit, saltationumq; levitas,
Clamor insanus nocturnaq; grassatio:
Joci scurriles cum sexu foemineo,
Aut clandestina etiam conjugii promissio.

VII. EXTRA URBEM.

O Bambulationes uti modicas nemo improbat;
Ita concessis ne abutamini satagite.

Piscari, venari, aucupia exercere,
Balneis tingi frigidis,

5. *Cauponis immergi promiscuis nefas esto.*

Lusus & corporis exercitia reliqua agitote,
Sed honesta, tempestitiva sub feriis,

Seorsim à vulgo, concorditer, *Sermone Latino,*

Cum aequalibus vestriq; ordinis

10. [*Osores ludi ubiq; judicantur αἰσιμαστοί*]

Rixis sine & lucelli spe quoque minima.

Charta absit, alea, tessera & pecuniae quaecunq; de-

Pugnae, globi plumbei, glacialesq; aerae, (positio,

Provocatio, pugionum, gladiatorumque gestatio.

VIII. PRIVATIM.

N Ec cultus tamen vos beabit hic extimus,

Nisi domesticis curis ritè dstringamini,

Herumq; heramq; venerantes debite,

Jusis obsequamini haut iniquis,

5. His servire liberè, lubenterq; decebit,

Quorum vos pascit alma liberalitas.

B.

Non

Non egressio nisi consciis illis ulla,
Nulla insciis, honesta nisi, emansio.
Illorum & epulas boni consulite:
10. Non comptator attrahatur exterus,
Mutetur hanc locus Rectore nescio:
Sicut nec occupetur hocce nescio.
Extrusus hinc Scholæ careat beneficiis,
Non rixæ, turbæ exerceantur cum familia,
15. Non clam ab illa extorqueatur pecunia,
Officii sit cura maxima concediti:
Liberi diligenter, fideliter, humaniter
Ad speculum vitæ informentur propriæ,
Somno excitentur justo tempore,
20. Induti, loti, pexi preces peragant
Ultraque lingvâ pietatis capitum
Et Psalmorum uberis solatii,
Quas repetant ituri deinde cubitum,
Reddenda publicè addiscant antequam exeant,
25. Legendo, scribendo, recitando:
A reditu eadem inculcentur uberius,
Nil peregrini adjungitor.
Ad mensam dicendæ preces maturè inculcantor,
Cultus vestium, morumq; observator gnæviter,
30. *Soli informantor, non vicinorum junctis liberis,*
Latio passim loquendo assuescant idiomati,
Delicta domi corriguntor modicè,
Exemplo & monitu potius, quàm verbere,
Constituitor abfuturi vices qui curet. *Sed*

35. *Sed Et cur huc missi vivatis advertite,
Vestrasq; seduli urgete operas,
Auroram prævertentes surrectionibus,
Loti, actis DEO gratiis, à codice Biblico
Ors ac pietate, facite ordine singula.*

40. *Complexi totum mente cursum studii
Doctorum ex mente, à quibus pendete,
Vestra & necesse quæ factu, summè facite:
Ruminando, ediscendo, lecta superaddendo,
Exempla & fingendo in usum convertite,
5 Quicquid gnava Præceptorum lingua docuit,
Vacua non vobis vacua sint tempora:
Quin præmeditandis, explicandis impendite,
Præcepta diligenter & perdiscite,
Viresq; quid ferendo sint hinc noscite.*

40. *Nocturnas lucubrations fugite.*

*Blasphema, Magica, diræ, jurandi levitas,
Obscœna mentis, verbi atq; operis:
Vestis scurrilis, pio honestoq; dissona:
Ut chlamydem & calcarium gestatio,
Capilli ultra humeros demissio,
Illicita cuncta, decentia contraria.*

*Ut finito in album referuntur exteri;
Sic instante nemo fugam meditetur examine.
Non valedicens nisi ex Præceptorum arbitrio,
Consortia fugiens temerè divagantium,
Nec ausu domi privato se continens;*

Nec

211/13637

Nec cœtum, Scholæ Doctoresq; deserens
Ingrati hospitis stigma auferat,

Oratione at publicâ actis gratis

65 Confestim ad suos hinc transeat:

Nulla agitans discessum ante convivia,
Aut dies mensesve dimissus obambulans:

Quin potius solutis, si quæ contraxit, debitis
Primo die cum gratia discedito.

70. Sic teste morum vitæq; potirier,

Doctoris instructione, hospitis auxilio

Gaudere & olim integritatis suæ

Messem valebit copiosam metere.

In horum maximo minimo qui deliquerit,

75. Pedissequam sibi paratam pœnam noverit,

Transgressionis ut momentatulerint,

Verborum stimulos, ferularum vibices,

Mulctam in usum pauperum nummariam;

Et [ista parùm si profecerint:] vel carceres,

80. Vel publicas proscriptiones, ac vindicias

Severiores secularis brachii.

Frugi qui sunt, lex sibi sunt, nostræ haut indig

Nauci homines pendunt pœnas transgressionibus.

136

136

136

U. N. 138, 22.

X 202250

MORUM
ET
STUDIORUM
RATIO
SCHOLARUM
HALLE

ALUMNIS OBSERVANDUM

HALLÆ-SAXO

Characteres Salfeldiano

U. N. 138

